

Izhaja vsak petek opoldne.

Naslov: Test-Trieste
Casella Centro 37

ali pa: via Imbriani 9/III.

Izdaja: konsorcijska Maleda lista

MALI LIST

TEDNIK ZA NOVICE IN POUK

Stanna: ena številka 25 stotink.

Listo — C. C. Post.

Knjizica (Dr. Puntar)
BLJANA (JUGOSLAVIJA)

Mali koledar.

Petek, 25. decembra: Božič, Rojstvo J. Kr. — Sobota, 26.: Štefan — Nedelja, 27.: Janez Evangelist. — Ponedeljek, 28.: Nedolžni otroci. — Torek, 29.: Tomaž, škof. — Sreda, 30.: David. — Četrtek, 31. decembra, 1925.: Silvester, Pavlina. — Petek, 1. januarja 1926.: Novo leto, Obrezovanje G.

MALE NOVICE

Božični pozdravi.

Iz Brešije (Brescia) pošiljajo slovenski fantje od 77. pešpolka pozdrave in voščila staršem, bratom in sestram, fantom in dekletom, posebno pa letniku 1906., ki naj pride pašto jest. Božič Fran iz Zarečja pri Bistrici, Božič Jakob iz Bukovja pri Postijni, Melinc Miha iz Dolj pri Tolminu, Kranjc Anton iz Zakojce, Curk Ivan iz Dolgi Poljan, Murovec Viktor iz Lokovca.

Grenadirji pozdravljajo.

Vsem slovenskim fantom in dekletom, staršem, bratom in sestram žele vesele božične praznike in srečno novo leto grenadirji iz Rima: Nuncja Peter, Bač, Smrdel Ivan, St. Peter; Bergeč Ludvik, Trnje; Dolenc Josip, Postojna; Kerma Vincenc, Hrašče; Vran Rudolf, Tomaj; Hvala Jernej, Vojsko; Ivančič Marij, Gabrova v Istri; Kofol Rudolf, Idrija; Špacapan Josip, Sv. Mihael pri Gorici; Sosič Klemen, Kršan; Pevh Ivan, Beka; Šircelj Josip, Zemun.

Naši izseljenci.

Božične pozdrave pošiljajo iz železnih rudnikov na Francoskem Manfreda Valentin od Sv. Lucije, Pirih Maks — Rakov iz Podmelca, Peter Lahajnar iz Novakova; Fran Kragelj iz Bače.

Šahovska bitka.

«Šah» je igra mislecev. Zato velja kot najimenitnejša igra in preskušnja močanov. Na svetu je vedno veliko zanimanje za to igro in za uspehe posameznih igralcev. Letos so se v Moskvi spoprijeli najslavnejši mojstri šaha. Posledično je vse Rus Bogoljubov, ki je s tem pokazal, da Rusi niso zabiti.

Bolezen v kraljevi družini.

Kraljica Margarita je pretekli teden nevarno zbolela. Dobila je hudo pljučnico. Bolezen se je že obrnila na bolje.

Ministrski nezgode.

Francoski finančni minister Loucheur je moral odstopiti. Njegovo mesto je zasedel Doumer (Dumè). Čudežev pa tudi ta ne zna delati. Suša je suša.

Tudi konferenca.

V Opatiji je bila 16. t. m. otvorjena konferenca med Italijo in Jugoslavijo za ureditev ribolova na Jadranskem morju. Predsednik italijanske komisije je Tržičan Suvič.

Prihranek.

Finančni minister Volpi je izjavil v državnem zboru, da je državna blagajna naredila 407 milijonov preostanka v računskem letu od Kresa do Kresa (1924-25). To se je doseglo s pomočjo velikih davkov, katere Italijani z veseljem plačujejo.

Zopet napad v Istri.

Na cesti iz Vodnjana v Marčano je bil od roparjev napaden voznik, ki je v službi nekega trgovca peljal razna živila. Skočili so proti njemu iz gozda nenadoma štirje rokomavhi, oboroženi kot hajduki, ustavili konje in začeli moza preiskovati, misleč, da ima pri sebi denar. Našli so le tri lirice. Iz jeze so ga pretepli tako, da je komaj zlezel na voz in se dal od konj peljati domov. Rokomavhi pa so šli svojo pot. To se je zgodilo 11. decembra, tačas, ko že sedi Kolarič tam daleč na drugim morjem.

Volčja nadloga na Ruskem

Kmeta raztrgali volčje, otroka pustili živega

Kakor znano, silno trpe na Ruskem od volčje nadloge, zlasti pozimi. Glasom ruskih vesti so letos v tem hudem mrazu pojavljajo volkovi v takih množicah kot še nikoli. Prebivalstvo po vaseh živi v večnem strahu pred napadi teh krvojočnih zverí in si ljudje že ne upajo iz svojih hiš. Tako je nedavno velika tolpa volkov preganjala nekega kmeta iz vasi Borhuni pri Astraahnu, ko se je na saneh vračal z ženo in dojenčkom iz mesta domov. Nekaj kilometrov pred vasjo so volkovi dohiteli sani in že naskakovali divje drveče konje. V smrtnem strahu sta oče in mati, da si rešita življenje, vrgla zverem svojega otročiča. A

ker je bilo dete zavito v blazine in je padlo z obrazom na zemljo, se volkovi zanj niso zmenili, ampak dalje drveli za sanmi, dokler niso moza potegnili doli. Ženo, napol nezvestno, pa so konji pripeljali v vas. Od groze vsa brez uma je povedala ljudem strašni dogodek. Kmetje, oboroženi s sekirami in revolverji, so pohiteli na kraj nesreče, da morda še rešijo svojega sovaščana. A našli so samo še nekaj krvavih cunj — ostanke obleke nesrečne žrteve. Toda, kar je na celem tem groznem dogodku najgenelnejše: našli so tudi otroka mirno spečega v snegu.

Dva koncerta.

Učiteljski zbor priredi na dan sv. Štefana ob 3 in pol popoldne (nemesto zvečer, kakor je bilo prvič javljeno) koncert v Renčah, v nedeljo 27. t. m. ob 3. popoldne pa v Ajdovščini. Radi primerne ure se pričakuje velika udeležba na obeh koncertih, tako od strani domačinov, kakor tudi iz bližnjih vasi. Ker je ta zbor najboljši v Julijski Krajini, naj nihče ne zamudi te redke prilike.

Spored koncertov v Renčah in Ajdovščini:

1) A. Lajovic: Ples kralja Matjaža. 2) St. Premrl: Lilije. 3) G. Krek: Tam na vrtni gredi. 4) E. Adamič: Svatovske. 5) St. Mokranjac: Kozar. 6) A. Lajovic: Zlato v Blatni vasi. 7) E. Adamič: Vragova nevesta. 8) E. Adamič: Kresovale tri devojke. 9) E. Adamič: Kaj pa delajo ptički. 10) V. Žganec: Cin, can, cvrgudan. 11) V. Žganec: Jedna majka vumrla. 12) V. Žganec: Dil, dil dnda. 13) St. Mokranjac: Biljana.

Naša prosvetna skupščina.

Naša Prosvetna zveza je imela redni občni zbor. Brez obotavljanja lahko trdimo, da Slovenci na Primorskem kaj takega še nismo doživeli ne pod Italijo niti prej pod Avstrijo. Videli smo že velike zборе v Narodnem domu v Trstu in v Gorici, toda na take shode je prišla množica iz 2, 3, 10 krajev. Na zbor Prosvetne zveze pa so prišli odposlanci, delegati izobraževalnih društev iz cele dežele: 300 po številu. Poročilo za poročilo: kratko in jedrnat. Ob 9. uri popoldne do 4. popoldne so vsi vztrajali, brez odmora, brez kosila. Ali ni s tem vse povedano? Mnogi bi se morali priti marsikaj naučiti in bi videli razliko med narodnim čepenjem po kavarnah in med resničnim delom za ljudstvo.

Slovenske države.

Pred vojno smo jih imeli le malo. Po vojni so nastale Poljska, Češkoslovaška in Jugoslavija. Vseh Slovanov na svetu je 230 milijonov, torej šestkrat toliko kolikor ima Italija oseb. Največja Slovanska država je Rusija, ki šteje 136 milijonov duš, najmanjša je Bolgarska, ki šteje 5 milijonov duš.

Kdo sme delati kožuhe.

Na Dunaju so se sprli krojači in krznarji, kdo da sme izdelovati kožuhe. Krznarji trdijo, da oni, ker se krojači na kožuho vino ne spoznajo, krojači pa pravijo, da krznarji ne poznajo kroja oblek.

Nov dnevnik.

V Milanu začne z novim letom izhajati nov dnevnik «La Borsa». Pečal se bo le z gospodarskimi vprašanji in bo glasilo tistih, ki «imajo».

BELEZKE.

Za jasnost. Pred 40 leti se je slovensko izobraženstvo razdelilo na dva tabora: eden je bil katoliški, drugi je bil nekakoliški. Bili pa so med izobraženci tudi taki, ki niso hoteli biti ne to ne ono, češ da nočejo biti — strankarji. Nato je bil sklican I. katoliški shod, ki je pojme temeljito — razčistil. Katoliški shod je začel jasno mejo med eno politiko in drugo, med tem in onim tiskom, med tako in drugačno prosvetno organizacijo. To je bilo potrebno in, kakor je zgodovina dokazala, silno koristno. Tudi pri nas v Italiji je potreben I. katoliški shod med Slovane v Italiji, da bo prinesel popolno jasnost.

Beleške vredno. Vse naše dijaštvo se je razdelilo v dva velika tabora: v katoliški in svobodomiselní. Katoliško dijaštvo izdaja glasilo «Rast», svobodomiselní dijaštvo pa glasilo «Naš glas». Zadnji «Učiteljski list» štev. 24. najtopleje priporoča «Naš glas». Pri sedanjí ločitvi duhov je ta pojav zajemljiv.

Kako je drugod. Moravska Ostrava je bogato mesto na severnem Moravskem. Dve tretjini sta češki, ena tretjina pa je nemška. V tekočem šolskem letu so imeli 34 čeških in 19 nemških šol. Tako je tam gori na Moravskem.

Naš narod. Pisatelj Ivan Cankar je zapisal nekaj pred svojo smrtjo: «Močan si, o slovenski narod! Tisoč in petsto let krvavih, izkrvavel nisi! Narod mehkužnik bi dušo izdihnil, še sveče bi mu ne žgali, še vilj bi mu ne peli — ti pa, tisočkrat ranjen, v trpljenju utrjen, ti komaj zmaješ z rameni pod težko pestjo in praviš: «Nikarte! Ta burka je stara že tisoč let!»

Dobro je povedal. Mussolini je rekel v svojem govoru 11. t. m.: «Živeti mi pomeni ne udati se usodli.» To je dobro povedal in ker je on naš minister, velja ta beseda tudi za Slovence v Italiji.

POSKUSITE SREČO!

Ali ste že kupili ljudsko pratiko? Saj je ni treba kupiti. Plačajte naročnino za «Mali list» do 15. januarja — potem dobite «Pratiko» v dar. V Pratici je rdeč listek z dobitki za tiste, ki bodo izžrebali. Kakšnimi dobitki?

1. volnena odeja (plahta),
2. par čevljev (po meri),
3. 24 finih žepnih robcev,
4. dežnik,
5. ura budilka.

To srečo morate poskusiti. Storite to pravočasno.

ZANIMIVOSTI.

Prvi listi v Rimu.

169 let pred Kristusovim rojstvom so ustanovili v Rimu prvi časnik, ki je izhajal pod imenom «Acta diurna populi romanis». To je bil edini časnik v Rimu in sicer ne za Rim, nego za skoro ves svet, ki je bil tedaj pod rimsko oblastjo. Rimski list je objavljajl uradne vesti, dnevne novice, poročila o gledaliških predstavah. — Ko je Julij Cezar, po katerem smo Slovenci dobili besedo «cesar», zavladalet leta 59. pred Kristusom v Rimu, je hotel širiti po Rimu take vesti, kakršne so bile njegovi vladí vseč. Na glavnem trgu (Forum, čigar razvaline so še danes ohranjene), je dal prebeliti dva velika zidova. Na ta zidova je dal vsako jutro napisati in naslikati to, kar je hotel, da bi se po mestu najhitreje razširilo. Opoldne je dal zid prebeliti in popoldne se je vsak dan zopet zbrala ogromna množica, ki je požirala novice in jih potem raznašala.

Od kdaj so v rabi vilice.

Vilice so danes na gosposki in na kmečki mizi običajno jedilno orodje, katerega ne moremo pogrešati. Letos je poteklo 930 let, odkar beleži kuharska znanost uporabo vilic. L. 995. se je sin beneškega doža Peter Orseolo poročil s sestro vzhodnorimskega cesarja. Benečani so do takrat jedli kar s prsti. Ta princesa pa je prinesla s seboj zlate vilice in zlato žlico. Žlico so Benečani že poznali, ne pa še vilic. Beneške gospe so jih takoj začele uporabljati. Vilice se bile kmalu v vseh imenitnih družinah uvedene. Spočetka so z njimi jedli zelo nerodno. Če bi ne bila z vilicami prišla princesa, bi to jedilno orodje gotovo ne bilo prodrlo. Kajti trajalo je par stoletij, preden so se razširile po celi Italiji. Splošno so začeli jesti z vilicami šele okrog 1550. leta. Zanimivo je, da so jih na Angleškem pričeli uporabljati šele koncem 17. stoletja. Danes služijo vsemu civiliziranemu svetu kot jedilno orodje.

Najdebelejši ljudje na svetu.

Amerika ne prednjači samo v tehniki in gospodarstvu pred drugim deželami, temveč tudi po svojih najdebelejših ljudeh. Ravno v Severni Ameriki so našli največ debelih ljudi, med katerimi so nekateri taki, da bi lahko predstavljali že cel globus. Neki Frank Farlow iz Newjorka, star 34 let, tehta 350 kg. Nekoliko debelejši je Leon Whittom iz Kanade, ki je star 40 let in tehta že 370 kg. Kot najdebelejši sploh pa velja sir Mark Goodwilly iz Indiane, ki tehta samo 405 kg. V Newjorku je toliko teh trebušnikov, da so ustanovili svoj «klub debelih», kjer je predsednik vselej tisti, ki največ tehta. Pa tudi že v prejšnjih desetletjih so se debeluharji zavedali svoje moči in slave, tako da so že leta 1891. sklicali v Leipzigu kongres vseh debelih ljudi, katerega pa se je udeležilo več radovednežev kot pravih debeluharjev.

Zanimiva vas v Istri.

V bližini Pule je vas Peroj, ki šteje 300 duš. Perojci so prišli v Istro pred 267 leti iz Črne gore, in sicer 13 družin. Perojci so pravoslavne vere, imajo svojo cerkev ter popa.

**Poravnajte
naročnino!**

Kako je s politiko

Mosul.

Zveza držav (Društvo narodov) je imela v Ženevi težavne dneve. Že dolgo traja prepir med Anglijo in Turčijo za deželo Irak tam v daljnih turških krajih, posebej pa za vilajet mosulski. Ondotna dežela ima petrolejske vrelce, zato jo Angleži zelo «ljubijo» in trdijo, da jo je treba varovati turškega nasilstva. Če bi petroleja ne bilo, seveda ne bi Angležev nič bolelo srce zastran Iraka. Tako so si Angleži znali pridobiti «protektorat» (varuštvo) čez tisto deželo. To varuštvo pa spet nič ne dopade Turku, kateri je tega mnenja, da zna sam petrolej spraviti v denar, seveda v turški denar. Angleži pa trdijo, da se mora petrolej spraviti v angleški denar in v tem je bišlvo spora ali prepira med obema.

Svet Zveze držav je na svojih sejah razpravljal o tistem prepiru. Predsednik posvetovanj je bil italijanski zastopnik Scialoja (Sjaloja). Posvetovali so se dolgo sem in tja in slednjič prišli na to, da se je treba bolj bati Angleža kakor Turka. Zato so sklenili, da imej Anglija protektorat nad Irakom in Mosulom za 35 let. Zoper to odločitev je turški zastopnik godrnjal in glas je bil celo, da se turška vojska pripravlja za napad v smeri proti tistim krajem. Turčijo baje v ti reči podpira Rusija in to spet jezi Angleže, ki se Rusov boje. Prepričanje torej še ni s sveta pregnan in marsikje tiči žerjavica pod pepelom.

Nemške težave.

Nima težav samo Francija, ampak tudi sosedja Nemčija. Ko je Luter v Lokarnu podpisal garancijske pogodbe, so začeli godrnjati nemški nacionalisti. Oni še vedno mislijo, kako bi začeli ob prvi priliki vojsko in vzeli nazaj vse dežele, katere so l. 1918. morali dati sovražnikom. Garancijska pogodba pa jemlje vojskim petelinom velik del moči. Zato so jezni na Lutra in pravijo, da je izdal nemški narod sovražnikom. Parlament v Berlinu je sicer potrdil pogodbo, toda Luter je vseeno odstopil od vlade. Nova vlada pa se nikakor ne more sestaviti. Več poskusov je spodletelo.

Papežev nagovor.

Papež se redko oglasi za javnost. Zato pa tembolj napeto poslušajo cel svet njegove besede. Dne 14. decembra je imel papež takozvani «konsistorij» in «alokucijo», to se pravi govoril je pred zbranimi kardinali ob priliki, ko je imenoval nekatere nove kardinale. Tak govor ali «alokucija» pa je govorjen za javnost in v njem običajno papež z zmerno očetovsko besedo izreče svoje mnenje o važnih svetovnih dogodkih.

Najprej je sv. Oče izrekel svojo zadovoljnost nad dobrim potekom svetovnih romanj in svečanosti. Pohvalil je dejstvo, da je državna oblast dokaj vzorno skrbela za red in postrežbo tujcev, ki so v svetem letu obiskovali Rim. Izrekel je zadovoljnost nad tem, da se ni posrečil napad na ministrskega predsednika, ker kot papež mora obsojati vsak zločin.

Sv. Oče priznava z zadovoljstvom to, kar se je v sedanjem času storilo v Italiji za vero in Cerkev, ker so se popravile nekatere stare krivice, čeprav le deloma. Toda vkljub temu so morali romarji na lastne oči videti, da položaj sv. Očeta ni tak, kakršen bi moral biti. Katoliški verniki lahko hodijo v Rim, a papeža ne morejo videti drugače, kakor da gredo skozi vrata, skozi katera on ne more ven iz Vatikana (ker se ni rešeno vprašanje razmerja med papežem in Italijo, zato sv. Oče nikdar ne gre iz Vatikana). Dokler te razmere trajajo on ne more in ne sme iti ven.

Za svobodo.

Ko je tako v prvem delu nagovora sv. Oče pohvalno omenil vse, kar se more o sedanjih razmerah v Italiji pohvalno omenjati, izrekel je tudi svojo očetovsko

grajo nad tem, kar ni prav. Tu navedemo njegove besede: «Čeprav cenimo po zaslugi vse tisto, kar gre za tem, da se zabranijo ali vsaj omilijo slojne borbe in da se različna dejstevanja vsmerijo k skupnemu blagru, Nam je neljubo, da se ravno v teh dneh delajo zakoni v zgolj gospodarskih in socialnih zadevah, ne da bi se pri tem smatralo za možno vpoštevati, kakor gre, katoliški nauk in pa katoliško akcijo, ki je v to določena, da ta nauk razvije in uveljavi v praksi; in to v takih rečeh, kjer je katoliški nauk in katoliška akcija prav posebno potrebna in koristna. Kajti so gotove svoboščine, katere Cerkev mora braniti in jih zahtevati, ker ona je po nauku in po uredbi enako daleč od anarhije (brezvladja), v katero nujno ženeta liberalizem in socializem, ki ju je Cerkev obsodila, kakor je daleč od vsake politične zamisli, katera smatra, da je družba in država sama sebi namen, in katera lahko, da ne rečemo nujno tako daleč zapelje, da vse osebne in posebne pravice uniči ter doseže, kakor je lahko razumeti, nič manj razdiralen učinek».

Nato je sv. Oče omenil diplomatično razmerje do nekaterih držav: «V Argentinski in Češki republiki, kakor tudi v kraljestvu Srbov, Hrvatov in Slovencev, ni ostalo nebo brez oblakov. Na vseh teh mestih smo le zagovarjali in branili čast božjo in sveta prava katoliške cerkve, in to so pravice božje in pravice duš; to bomo vedno delali in pričakujemo pravičnega pripoznanja z mirnim zaupanjem in z nespremenjeno dobrohotnostjo proti vsem, kakor gre očetu vseh vernikov».

Kmet je steber naroda

Slovenski voditelj dr. Anton Korošec je imel velik govor v Ptuj na Stajerskem dne 6. decembra. V tem govoru je pojasnil program Slovenske ljudske stranke in pa pomen kmečkega stanu za ves narod. Ker imajo njegova izvajanja splošno veljavo, objavljamo na tem mestu par pomembnih odstavkov.

Kakšna je Slovenska ljudska stranka.

V dobi parlamentarizma, slonečega na splošnem in enakem volivnem pravu, so politične stranke prisiljene, da se oblikujejo po načelih, ki so privlačna za čim širše kroge človeške družbe. To so svetovnonazorna, socialna in narodnogospodarska načela. Ako bi imeli že socialnogospodarski parlament, bi stanovske organizacije imele prvo besedo. Splošna in enaka volivna pravica našega političnega parlamenta je prisilila tudi delavske stranke, da so morale razširiti svoj program na kmečke, obrtne, industrijske in uradniške volivce, in celo kmetijske stranke v pretežno poljedelskih državah morajo računati s tem dejstvom. Stanovi so prirodni organizmi, zato tudi doba političnih parlamentov ne more preko njih na dnevni red. In prav zato se trudijo vse stranke, da bi svoje stanovske skupine vezale organsko med seboj in si s tem osigurale večjo stalnost in strnjenoost.

Program Slovenske ljudske stranke tvorijo načela krščanskega socializma in krščanske solidarnosti. Narod je organizem v katerem izvršujejo stanovi sicer svoje različne socialne in gospodarske funkcije (opravila), vendar je enoten organizem. Naša stranka je ena, vendar mora skrbeti za vse stanovce. Ni to vedno lahko, vendar ji tudi ni nemogoče, sicer bi moral biti tudi enotni narodni organizem nemogoč. A narod je prirodna tvorba.

Naša kmečka kultura.

Kmetijski stan je v naši državi številčno največji. Toda ni samo število nje-

gova moč, še važnejša je njegova stalnost in stanovska kultura. Jedro stanovske kulture našega kmeta je krščansko in slovensko. Ta značaj mora nositi vsaka njegova politična stranka ako ne, mu je tuja. V tem leži tajna velike moči in nezlomljivosti naše stranke med slovenskim kmetom. Mi smo njegova stranka. Vsebinsko stanovske kulture slovenskega kmeta tvorijo: poštenost, sovražnica vsake laži, goljufije, oderuštva, vernost, zvesta spremljevalka njegova v vseh veselih in žalostnih dneh; svobodoljublje, kajti v njegovi hiši je svoboda mišljenja in govorjenja, korigira (uravnava) jo samo krščanska morala; ljubezen do bližnjega: na vrata našega kmeta ne potrka zaman noben siromak in berač; pošle-

no vedro veselje: v kmečki hiši so še gojijo stari slovenski običaji, se pripoveduje stara slovenska pravljica, se razlega slovenska pesem, se čitajo slovenske knjige, slovenski jezik, sposoben, da kmet v njem izraža svoje veselje in žalost, ljubezen in sovraštvo, potrtost in navdušenost. Poštena slovenska kmečka hiša je dom sreče, blazenosti, je varuh krščanstva in slovenstva, je neusahljiv vir, iz katerega se pomlajajo vsi drugi slovenski stanovi. Varovati stanovsko kulturo slovenskega kmeta je ravno tako važno kakor varovati njegovo število in njegovo stalnost. V tem se naša stranka razločuje od drugih strank, ki ne morejo priti do njegovega srca, ker ga ne poznajo.

Velika Jugoslavija

Svetovna vojna je rodila Jugoslavijo, katero so sanjali največji slovenski duhovi. Srbi, Hrvati in Slovenci so se združili v državo. Tako so Slovenci po 1000 letih spet prišli do svoje države. Niso sicer še vsega dosegli, a so na dobri poti.

S tem pa se ni ustvarjena Velika Jugoslavija. Do te pride šele, ko pristopi k Srbu, Hrvat in Slovencev še četrti južni Slovan, to je Bolgar.

Pokojni Stambolijski, prvi minister Bolgarije, načelnik bolgarske kmečke stranke, je bil odkrit prijatelj federacije (zveze) vseh južnih Slovanov na Balkanu.

Žal da je Stambolijski končal tako žalostne smrti in da je prišel na površje bolgarski nacionalizem, ki je odkrit nasprotnik Srbov in sploh Jugoslavije. Dokler bo nacionalizem na vladi, ni misliti na kakšno resnično in iskreno zблиžanje k Jugoslaviji. Eno pa je gotovo: da je velikanska večina mladine za združitev z Jugoslavijo in to je pač veliko.

Bolgarska je slovanska država, posvečena sv. Cirilu in Metodu, pozorišče sijajnega slovanskega kulturnega preporoda še pod najhujšim turškim jarmom. Bolgarski narod je neizrekljivo veliko doprinesel za politično in duhovno osvobodjenje slovanstva. Zato bo združitev Bolgarije s sedanjo Jugoslavijo v Veliko Jugoslavijo velikanskega pomena za vso Evropo in za slovanstvo še posebej.

Socialno zavarovanje

Na Primorskem so doslej vobče veljali še stari zakoni iz avstrijskih časov glede zavarovanja za bolezen, nezgodo in starost. Sedaj so s posebnim odlokom raztegnjene tudi tod čez vse italijanske postave, avstrijske pa odpravljene.

Nič penzijskega zavarovanja.

Od 1. januarja 1926. preneha za privatne uslužbenke dolžnost penzijskega zavarovanja. Vsak naj sam skrbi, da si kaj prihrani za stara leta. Dosedaj so bili privatni uslužbenki prisiljeni plačevati mesečne prispevke v zavod za penzije. Sicer pa poslovanje tega zavoda ni bilo nič kaj priljubljeno, preveč je požrla režija. Od novega leta dalje je torej konec dobrih in slabih strani te ustanove.

Za bolezen.

Zavarovanje za bolezen ostane tudi po italijanskem zakonu, toda spremenjeno je marsikaj. Dolžnost zavarovanja vobče ostane za vse tiste, ki so bili po avstrijskih postavah dosedaj deležni bolniškega zavarovanja in tudi za tiste, ki so tekom leta 1925. že plačevali prispevke. Dobrote zavarovanja pa so znižane. Zavarovanci bodo imeli pravico do zdravniške in porodniške pomoči brezplačno. Denarni prispevek iz blagajne pa začne teči šele od petega dneva potem, ko je bila bolezen uradno dognana. Prispevek bo tekel največ celih 26 tednov (pol leta), več pa ne. Porodnice bodo dobile prispevek za 4 tedne. Prispevki bodo znašali le polovico zaslužka (n. pr. kdor je služil 20 lir

dnevno in od teh plačeval, dobil bo v slučaju bolezni 10 lir dnevno podpore). Če zavarovalec umrje, dobi družina enkratno svoto odškodnine, katera znaša 20 dnin (ako je bila dnina pred boleznijo 20 lir, dobi torej družina enkrat za vselej 400 lir za pogreb). — Plačeval pa bo delavec v blagajno 4% od tedenskega zaslužka; dnina, če presega 20 lir, se šteje le za 20 (torej 6 krat 20 je 120, 4% znaša 4.80 L.). Od tega plača delavec sam polovico, gospodar polovico. — Bolniške blagajne bodo po okrožjih (okr. glavarstvih). V vodstvu bodo 3 gospodarji, 3 delavci in 3 strokovnjaki v zavarovanih rečeh. Vseh devet postavi minister. Vse bolniške blagajne iz Julijske Krajine bodo imele posebno osrednjo zvezo v Trstu. — Če bolezen pride vsled nezgode pri delu, tedaj bolniška blagajna ne da nič pomoči.

Zavarovanje za nezgode.

Novi odlok odpravlja avstrijske postavbe o zavarovanju za slučaj nezgode. Tozadevni posebni zavod se bo razpustil. Zavarovanje za nezgode prevzamejo zasebne zavarovalnice. Z novim letom bodo že sprejemale tržaške zavarovalnice tudi novo zavarovanje («Anonima Infortuni» pri Assicurazioni Generali ter «L'Assicuratrice Italiana» pri Riunione Adriatica di Sicurtà). To zavarovanje pa je le posredno; zavarujejo se ne delavci, katerim utegne odtrgati roko, ampak podjetniki, kateri imajo v slučaju nezgode nekaj dolžnosti napram ponesrečenemu delavcu.

Razprodajalci!

Naročite takoj „LJUDSKO PRATIKO“

Prodaja se po L. 2.— Razprodajalci dobe običajni trgovski popust. Pišite na „MALI LIST“ TRIESTE, casella centro 37.

Spominčice

Na Goriškem je služboval rajni župnik Anton Plesničar, ki je bil originalen tudi v spisovanju prošnji, zakaj tudi uradne vloge je delal v rimah. Nekatere običaje so bile zaprosile deželni odbor, da bi pomagal zgraditi neki most. Odbor je določil podporo, a rešitev je ležala na deželnem odboru leta. Tedaj napiše Anton Plesničar tole vlogo, katere prepis imamo pred sabo: «Preblagorodni gospod dr. Alojzij Pettarin, deželni tajnik v Gorici. Kje je podpora?

Morda je v kakem kotli, morda celo na poti.

A tukaj je še ni za most obljubljen podpore, da se odtod čez vodo more tja notri do Plavi...

Zato pa prosim prav lepò: Povejte, kaj, kedaj in kdo — pomagal bo?

Kožbana, 18. febr. 1911.
Z odličnim spoštovanjem

Ant. Plesničar.

Vsem dobrim
Slovincem
doma in na
tujem

vesele božične
praznike in
božji blagoslov!

Poveljčan je Kralj miroljubni čigar obličje hrepeni zreti vesoljna zemlja

Božični mir lega na trudno zemljo. Izmučena srca nemirnih otrok sveta se ta večer čutijo bliže svojemu Bogu: tudi v njih zmaguje Kralj miroljubni s svojim nebeškim mirom. Za kratek čas vsaj hočejo pozabiti na bridkosti in prevare življenja in se zatopiti v skrivnosti lepšega, nadnaravnega sveta. Iz njega prihaja kakor blagovest in tolažba za dneve poskušnje spey Izaije preroka, ki se bere pri polnočni liturgiji:

PRVO BERILO POLNOČNE VIGILIJE

Prvi čas je bila dežela Zabulonova in dežela Neftalijeva prezirana; poslednjič pa bo obmorski pas tostran Jordana v Galileji poganov dosegel čast. Ljudstvo v temi bivajoče, uzre veliko svetlobo; prebivalcem dežele smrtne sence vziče luč. Ljudstvo si pomnožil, a veselja nisi povečal: (tedaj pa) bodo rajali pred teboj, kakor rajajo ob žetvi, kakor se veselo zmagovalci nad zaseženim plenom, ko si plen razdeljujejo. Kajti njih težki jarem, šibo nad njihovim hrbtom in žezlo njihovega priganjača si zlomil kakor od dnevu Madiancev. Zakaj vsak plen, pridobljen nasilno in hrupno, in vsaka okrvavljena obleka, zapade ognju in se sežge. Otrok namreč nam je rojen in sin nam je dan in na njegovo ramo je dano vojvodstvo in njegovo ime se bo zvalo Čudovit, Svetovalec, Bog, Močan, Oče prihodnjega veka, Knez miru. (Izaija 9, 1—6).

DRUGO BERILO POLNOČNE VIGILIJE

Potolaži se, potolaži se, ljudstvo moje, pravi vaš Bog. Govorite Jeruzalemu na srce in pokličite ga; zakaj konec je njegove hudobije, odpuščen je njegov greh; prejel bo iz Gospodove roke vsega po dvoje za vse svoje grehe (vse dobro, kar je poprej radi greha izgubil). Glas vpijočega v puščavi: Pripravite Gospodovo pot, poravnajte v puščavi steze našega Boga. Vsaka dolina naj se izpolni in vsak hrib in grič naj se zniža; in kar je krivo, naj bo ravno, in kar je hrapavo, naj postane gladka pot. In razodela se bo Gospodova slava in vse človeštvo bo videlo, da so govorila Gospodova usta. Glas pravi: Oznanjui! Pa sem dejal: Kaj naj oznanjujem? Vse meso je trava in vsa njegova odličnost kakor cvet na poljani. Trava se posuši in cvet opade, kadar Gospodov dih zaveje preko njega. Zares trava je ljudstvo: trava se posuši in cvet opade; beseda Gospoda našega pa vekomaj ostane. (Izaija 40, 1—8).

TRETJE BERILO POLNOČNE VIGILIJE

Vstani, vstani, ogrni se v svojo moč, Sion, obleci svojo odlično obleko, Jeruzalem, mesto Svetega; zakaj nobeden neobrezan in nečist ne bo več hodil po tebi. Otrsi se prahu, dvigni se in sedi, Jeruzalem! razveži vezi svojega vratu, ti ujeta hči Siona. Tako namreč pravi Gospod: Zastonj ste bili prodani, in brez denarja boste odkupljeni. To namreč pravi Gospod: Moje ljudstvo je sprva šlo v Egipt, da bi tam bivalo — in Ašur ga je krivično zatiral. In sedaj, čemu naj bom tukaj, pravi Gospod, ko je bilo mo- je ljudstvo po krivici odpeljano? Njegovi gospodarji ravnaajo krivično, pravi Go-

spod, in neprestano se moje ime cel dan sramoti. Zaradi tega naj moje ljudstvo spozna moje ime oni dan: kajti, jaz sam, ki sem govoril, se pojavim. (Izaija 52, 1—6).

In mi iz globočine užaljenih in razočaranih src kličemo v pokojni božični noči k nebeškim zvezdam: **Ve nebesa ga rosite!** In On prihaja in prinaša tolažbo in radostno upanje vsem, ki klonejo glavo pod sladki jarem Njegove resnice. Angeli pojo: **Mir ljudem na zemlji, ki so božji prijatelji.** Na to obljubo gradimo svoje nade, trdno zaupajoč Vanj, pri katerem je

USMILJENJE IN OBILNO ODREŠENJE.

Selma Lagerlef:

V Nazaretu

(Legenda).

V času, ko je bil Jezus šele pet let star, je sedel nekoč na pragu pred delavnico svojega rednika v Nazaretu, in se je pečal s tem, da bi iz kepice mehke ilovice, ki jo je dobil od lončarja onostran ceste, izdelal ilovnate kukavice. Bil je srečen kot še nikoli ne, kajti vsi otroci predmestja so bili Jezusu pripovedovali, da je lončar godrnjač, ki se ne da omehčati ne s prijaznimi pogledi ne z besedami, četudi so sladke kod med, in nikoli si ni drznil zahtevati kaj od njega. Toda glej, sam je komaj vedel, kako je do tega prišlo: stal je le na pragu in je hrepenel opazoval soseda, kako je tam delal in tedaj je sosed prišel iz svoje trgovine in mu je dal toliko ila, da bi ga bilo dovolj, da izdelaj iz njega cel vinski vrč.

Na stopnišču bližnje hiše je sedel Juda, ki je bil grd in rdečelas; na obrazu je imel polno plavih peg in na obleki polno lukenj, ki jih je dobil v stalnih bojih s pouličnimi dečaki. Ta hip je bil popolnoma tih, ni izzival nikogar in se ni ravsar, ampak je obdeloval kos ila, tako kot Jezus. Toda tega ila si ni mogel sam pridobiti; komaj si je upal stopiti lončarju pred oči, kajti ta ga je dolžil, da meče kamenje v njegovo krhko blago, in bi ga bil zapodil s palico. Jezus je bil, ki je delil z njim svojo zalogo ila.

Ko sta oba otroka dovršila ilnate kukavice, sta jih postavila v krogu pred se. Izgledale so tako, kot ilnate kukavice vseh časov, noge so bile velika rdeča kepa, da so stale na njej, imele so kratke repe, komaj vidne peroti, vratu pa nič.

Toda naj se je to zgodilo tako ali drugače — kmalu se je pokazal razloček v delu malih tovarišev. Judovi ptiči so bili tako krivi, da so se vedno prevračali in naj se je s svojimi malimi, trdnimi prsti še tako trudil, vendar ni mogel napraviti njih teles ljubkih in lepih. Včasih je skrivoma pogledal tja h Jezusu, kako se on pripravi, da postanejo njegovi ptiči tako enakomerni in gladki.

Vsak ptič, ki ga je Jezus dovršil, ga je napravil srečnejšga. Eden se mu je zdel lepši od drugega, in vse je opazoval s ponosom in ljubeznijo.

Postali naj bi njegovi drugi pri igri, njegovi mali pobratimi, spali naj bi v njegovi postelji, pogovarjali naj bi se z njim, mu prepevali pesmi, če ga mama pusti samega. Nikoli se še ni zdel samemu sebi tako bogat, nikoli več se ne bi mogel čutiti samotnega ali zapuščenega.

Visoko vzrastli nosač vode je šel mimo, sklonjen pod težkim mehkom, in takoj za njim je prišel zelenjadar, ki se je gugal sredi velikih praznih pletenih košev na hrbtu svojega oslička. Nosač vode je položil roko na svetlo kodro glavo Jezusovo in ga je vprašal o njegovih ptičkih in Jezus je pripovedoval, da imajo imena in da znajo peti. Vse njegove male ptičice da so prišle iz tujih dežel k njemu ter so mu pripovedovale stvari, ki jih vedo le one in Jezus sam. In Jezus je tako govoril, da sta nosač vode in zelenjadar dolgo pozabila na svoje opravke, le da sta ga poslušala.

Ko sta hotela iti dalje, je Jezus pokazal na Judo. «Glej, kako lepe tičke dela Juda!» je dejal.

Zdaj je zelenjadar dobrodušno ustavil svojega osla in je vprašal Judo, ali imajo tudi njegove tičke imena in ali znajo peti. Toda Juda o vsem tem ni nič vedel, trmasto je molčal in ni dvignil oči od svojega dela; zelenjadar je vznevoljen sunil njegove ptiče z nogo proč in je jahal dalje.

Tako je pretekel popodne, in solnce je padlo tako globoko, da njegov svit ni mogel prodreti skozi nizka mestna vrata, ki so se, okrašena z rimskim orlom, dvigala koncem ceste. Ta solnčna luč, ki je prišla na zatonu dneva, je bila čisto rožnate, in kot da bi bila mešana iz krvi, je dala svojo barvo vsemu, kar mu je prišlo na pot, medtem ko je curljala skozi ozko uličico. Solnčna luč je barvala lončarjeve posode in deske, ki je škripala pod žago tesarja in belo ruto, ki je obdajala Marijin obraz.

A še najlepše je bleščal solnčni svit v malih lužah vode, ki se je nabrala med velikimi razritimi kamenitimi ploščami, ki so pokrivalo ceste. In nenkrat je Jezus pomočil roko v najbližjo lužo. Domislil se je, da bi mogel pobarvati svoje sive ptičke z bleščelim solnčnim svitom, ki je bil dal vodi, zidovom, vsemu tako lepo barvo.

Solnčnemu svitu je bilo pa v pravo veselje, da se je pustil vloviti kot barva iz slikarjevega lončka in ko je Jezus gladil po malih ilnatih tičkah, so stali tihi in so se od glave do nog pokrili z dijamantnim bleskom.

Judi, ki je semintje vrgel pogled tja k Jezusu, da bi videl, ali ta izdeluje več in lepših ptičev, se je izvil klik začudenja, ko je videl, kako barva Jezus svoje ilnate kukavice s solnčnim svitom, ki ga je lovil iz uličnih luž. In Juda je tudi pomočil roko v razsvetljeno vodo in je skušal uloviti solnčno luč.

Toda solnčni svit se ni pustil od njega uloviti. Zdrsel mu je skozi prste in najsi je še tako marljivo gibal ro-

ke, da bi ga zgrabil, vendar se mu je vedno izmuznil in tako ni mogel preskrbeti svojim ubogim ptičem barve.

«Čakaj, Juda!» je dejal Jezus. «Pridem pobarvat tvoje ptiče».

«Ne», je dejal Juda, «ne smeš se jih dotakniti. Dovolj dobri so taki kot so».

Vstal je, čelo se mu je nagubančilo, ustnice je stisnil. In postavil je svoj široki podplat na ptiče in jih je spremenil enega za drugim v male ploske ilnate kepe.

Ko je poteptal sve svoje ptiče, je šel proti Jezusu, ki je božal svoje ptičke, blesteče kot da bi bili dragulji. Judež jih je en čas molče opazoval, potem pa je dvignil nogo in je potlačil enega izmed njih.

«Juda», je zaklical Jezus, «kaj delaš? Mar ne veš, da so živi in da znajo peti?»

Juda pa se je smejal in je poteptal še enega ptiča.

Jezus se je ogledal po pomoči. Juda je bil velik in Jezus ni imel moči, ga zadržati. Z očmi je iskal mater. Ni bila daleč, toda predno bi prišla, bi Juda uničil že vse ptiče. Solze so stopile Jezusu v oči. Juda je bil potlačil že štiri njegove ptiče, le trije so še stali celi.

In zasmilili so se mu ptiči, ki so tiho stali in se pustili poteptati, ne da bi pazili na nevarnost. Jezus je zaploskal z rokami, da bi jih predramil in je zaklical: «Letite, letite!»

In trije ptiči so začeli pregibati male perotnice in plaho plahutaje so mogli vzleteti do roba strehe, kjer so bili varni.

Ko pa je Juda videl, da so ptiči na Jezusovo besedo vzleteli, začel je jokati. Pulil si je lase, kot je videl delati stare, če so bili v velikem strahu in skrbi, in se je vrgel Jezusu h nogam.

In tu je ležal Juda ter se valjal pred Jezusom v prahu kot pes in je poljubljal Njegove noge in je prosil, naj dvigne svojo nogo in naj ga pomandira tako, kot je on storil z ilnatimi ptiči.

Kajti Juda je ljubil Jezusa in ga je občudoval in častil in obenem sovražil.

Marija pa, ki je ves čas gledala na igro obeh otrok, je zdaj vstala in je dvignila Judo, ga vzela v naročje ter ga ljubkovala.

«Ti ubogi deček!» mu je rekla. «Ti ne veš, da si poskusil nekaj, česar nobeno ustvarjeno bitje ne zamore. Ne drzni se več storiti tega, če ne maraš postati najnesrečnejši vseh ljudi! Kako naj bi se pač godilo onemu, ki bi se drznil tekrovati z Njim, ki barva s solnčnim svitom in vdihuje mrtvemu ilu plamen življenja?»

Karel Širok:

ROŽE ZA MARIJO.

Po raju Jezus hodi
in ovčke bele pase,
in kamor stopi z nogico svojo,
tam roža rdeča zraste.
In angeli za njim gredo,
vse rdeče rože pobero
in materi Mariji jih nesó:
«Poglej, Marija! Jezušček, Tvoj sin,
pošilja Ti te rože za spomin!»

„Stare slave dedovina“

Ob tisočletnici hrvaškega kraljestva

Znano je, da so Hrvatje, kakor tudi ostali Slovani, imeli do konca 9. stoletja po Kristusu vse polno vladarčičev, knezov in manjših poglavarjev, a do svojega kralja so prišli šele leta 925, torej ravno pred 1000 leti. Knez Tomislav, ki je vladal od 910. do 930., je bil eden najbolj imenitnih vladarjev primorske Hrvaške. Pod njim so Hrvati srečno prestali mažarske navale, rešili so Hrvate ob Savi germanske nadoblasti, z eno besedo: Hrvaška se je prvič združila. In Tomislav je dal tej sili in ugledu zunanje izraza s tem, da se je leta 925. oklical in se dal kronati za kralja Hrvatov. Tako je postal Tomislav prvi hrvaški kralj, Hrvatje so doživeli svoje kraljestvo.

Veličina hrvaškega kraljestva.

Država kralja Tomislava je bila za tiste čase jako velika. Njene meje so tekle ob Donavi, ob Dravi, ob Drini in ob reki Raši sredi naše Istre.

Narodne razmere.

Na kraljevskem dvoru Tomislava je bil občevalni jezik hrvaški.

Po smrti svetega Metoda, slovanskega apostola, ki je zatiskal oči 6. aprila 885., so njegovi učenci širili Kristusovo vero po teh deželah in so vršili službo božjo v domačem jeziku, cerkvene knjige so bile pisane in tiskane v slovanski glagolici.

Rimski papež in Tomislav.

Širjenje in krepitev hrvaške države je ugajalo Cerkev in njenemu poglavarju, ki je Tomislava očitno podpiral, da bi ga tako privezal na katoliško stran v tistih časih, ko se je širil verski razkol.

Konec hrvaškega kraljestva.

Leta 926. je Bolgarska poslala nad Hrvaško veliko vojsko, katero je Tomislav popolnoma premagal. Umrl je veliki kralj leta 930. Za njim so vladali Trpimir II., Miroslav, Mihael Krešimir, Stefan Držislav, Svetoslav, Gojslav, Peter Krešimir, Dimitrij Zvonimir, Stefan II. Leta 1102. je vladal zadnji hrvaški kralj slovanske rodovine. Za tem so zasedli Tomislavov prestol tujci, Arpad, Anžuji, leta 1526. pa nemški Habsburgovci, ki so vladali nad Hrvaško do leta 1918. Predzadnji kralj Hrvaške krone je bil Franc Jožef I., zadnji pa Karel.

Pomen leta 925. za hrvaški narod.

Človeku bi se na prvi mah zdelo, da kronanje Tomislava za hrvaškega kralja ni Bog ve kakšnega pomena. Pa je.

Leta 925. pomeni rojstvo hrvaškega kraljestva, hrvaške države. Hrvaška država je — čeravno so vladali nad njo tujci, vendarle kot celota ostala, kajti vsi poznejši vladarji, cesarji, tudi Habsburgovci so imeli naslov »kralj

hrvaški». Ta državna misel je Hrvate združevala tudi v najbolj burnih in viharjih časih! Hrvaški državno-pravni program je Hrvate spajal v eno celoto. Zato ni čudo, da so letos po vseh mestih in selih na Hrvaškem slovesno obhajali tisočletnico Tomislavovega kronanja. In spomladi 1926. bo sam kralj Aleksander slovesno stopil v Zagreb in se bo v največjem sijaju dal kronati za hrvaškega kralja. To bo za ustanovitvijo Jugoslavije leta 1918. najbolj pomemben dan v 7 letni zgodovini jugoslovanske države.

Izreki drja J. Kreka

NAČELA.

Kdor je zaveden katoličan, ve, da je brez razodete vere načel tako nemo-goč mir in red na svetu in sreča ljudi na njem, kakor brez zraka in brez hrane telesno življenje. Zato pa mora za ta načela vsaj z isto žilavostjo v borbo, s katero se bori za svoj telesni obstoj.

SVOBODA.

Prav v tem, da je človek popolnoma odvisen od svojega Stvarnika, ima zagotovilo svojega osebnega dostojanstva. Iz te odvisnosti izvira njegova prava svoboda. Brez prve ni druge. Odvisnost od Boga je najtrdnjša braniteljica človeškim pravicam, najhujša sovražnica vsakemu robstvu.

DEMOKRACIJA.

Edini človeški činitelj, na katerega se moramo opreti, je — naše ljudstvo... Družba se je skvarila od zgoraj doli; popraviti se mora od doli na zgoraj. Zato pa moramo ljudstvu najprej ponuditi priložnost, da bo moglo govoriti. Priobriti mu moramo njegove politične pravice in razvneti v njem politično zavednost... Naša moč je v našem ljudstvu. Sploh nobeno gibanje ni v našem času zdravo, če nima v prvi vrsti ljudskega značaja, če ni v pravem zmislu besede demokratsko. Z ljudstvom za ljudstvo in Bog nam bo pomagal.

DUHOVNIK.

Če sploh kdo pripada k narodu in če je sploh kdo narodov in naroden, je to brez dvojbe duhovnik... Ali je mogoče misliti, da bi duhovniki, ki imajo vendar najožjo zvezo z ljudstvom, ki so iz ljudstva vzrastli in žive med njim, katerim zaupa narod svoje najtesnejše skrivnosti in razkriva gube svojega srca, ali je mogoče misliti, pravimo, da bi duhovniki pri vsem tem ne ljubili ljudstva, njegovih zdravih šeg in navad, njegovega jezika, njegovega duševnega in gmoletnega napredka?

CERKEV.

Cerkve ne vzdržujejo duhovniki, marveč Resnica, in že davno bi bila uničena, če bi jo čuvali samo grešni, slabi — ljudje.

Kapitalizem in Betlehem

Pogled na današnji svet.

Da je današnji družabni red krivice, tega menda ni treba še posebej povdarjati. Treba se je samo vprašati. Kdo in kaj je temu krivo? Čemu toliko krivice, čemu toliko revščine? Saj je vendar neizmerno bogastva na zemlji! Ti, ki to bogastvo posedajo pa tudi ne bodo večno živeli. Zato rajtudi oni in njih družine ne potrebujejo nič več, kot delavec in njegova družina namreč, — da se do smrti pošteno prežive.

Lakomnost.

Čemu vendar potem toliko boja za obstanek onega, ki nič nima ter je popolnoma brez vsakega zaslužka? Čemu toraj toliko kopičenja premoženja nekaterih ljudi? Čemu boj med uslužbencem in delodajalcem? Čemu boj med pravico in krivico? Kdo je vsega tega kriv? Ali delavno ljudstvo, ki trpi in dela ter se še vedno več od njega zahteva, ali tisti, ki morajo stradati in brez dela postopati ter si marsikdo vsled krivičnih in nevzdržnih razmer vzame življenje, ali tisti, katerih pohlepnost po premoženju ne pozna nobene meje? Na eni strani delo, trpljenje, revščina, na drugi strani izmaganje, izkoriščanje, bogastvo in krivično izrabljanje moči. Kaj je temu

krivo, se vprašamo še enkrat? Vsak pošten kristjan bi dejal, — lakomnost. Da se pa ta hudobija odpravi, naj se vsakdo ozre za 1925 let nazaj!

Sola v Nazaretu.

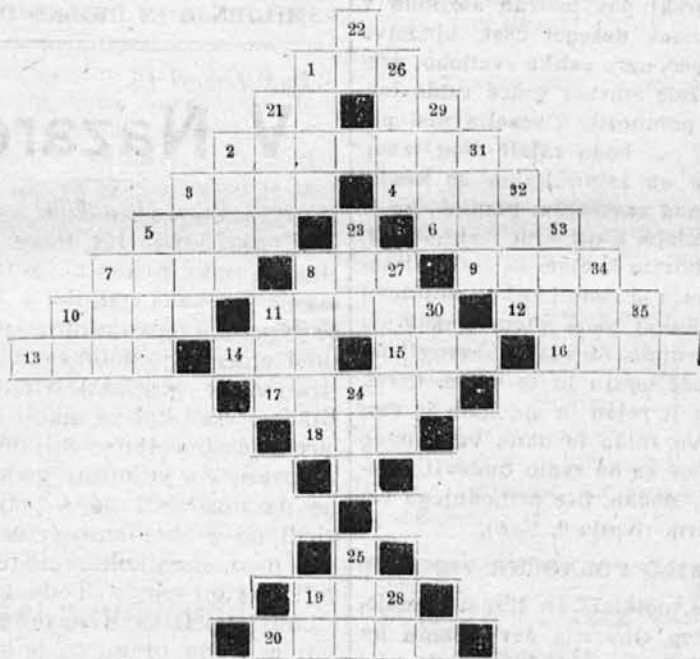
V tistih časih je živela v nazareški hišici najplemenitejša družina na tem svetu. Gospodar v tej hišici je bil priprosto tesar. Njegova žena iz kraljevega Davidovega rodu, Marija, je predla. Med to priprosto družino se je rodil, živel in stanoval kralj vseh kraljev, kralj nebes in zemlje. Ta kralj ni živel v razkošno opremljenih palačah, ni imel na tej zemlji nikakega bogastva. Ni imel toliko, kamor bi svojo glavo položil. Ko je dorastel, se je podal bos med preprosto ljudstvo, katerega je učil, tolažil, mu pomagal, ga nasičeval ter ob priliki dejal: — «Lažje bi šla kamela skozi šivankina ušesa, kot bogatin v nebesa».

Nazaj v Betlehem!

Kako pa današnji svet? Grabi, kopiči premoženje ter zatiraj tistega, ki dela, in tistega, ki hoče delati za delovno ljudstvo. Prav nasprotno od tega, kar bi moralo biti. Zato je tudi gotovo, da socialno vprašanje ne bo še s tem rešeno, če preobrnemo celotni red današnje družbe. Vse to ne bo nič pomagalo, ako se istočasno človeštvo ne vrne v šolo krščanstva v Betlehem.

Križanica.

(Miklavič Oskar, Livek.)

Vodoravne vrste: 1 dom, žival — 2 pesnik — 3 rudnina — 4 krivoverec — 5 na ulici — 6 v vasi — 7 imajo vode — 8 svetop. os. — 9 rudnina — 10 lepote — 11 pisatelj — 12 narod — 13 glas — 14 drevo — 15 zver 16 na koncu — 17 pisatelj — 18 čuti konj — 19 kralj. starega veka — 20 pesnik.

Navpične vrste: 7 država — 5 na ulici — 3 ravna — 2 imajo vode — 21 ga ne išči s hudobnežem — 22 gozdič — 1 gl. mesto v Evropi — 8 varih — 22 zanim — 23 posel — 24 podoba — 25 žival — 26 ima ženska — 27 prosi — 28 na obrežju — 29 nasad — 30 kralj st. veka — 31 pri pesmi — 32 jed — 33 žalost — 34 ne govori — 35 v glasbi.

Kdor jo reši pravilno, ima pravico do žrebanja za 3 nagrade po 10 lir.

PODLISTEK

Ko so šli prvi slov. fantje k vojakom v Italijo

(Spomini bivšega vojaka).

Več let je že minulo, odkar je vlak vozil iz Gorice prvi transport slovenskih fantov-vojakov v sredino Italije. Sedem sto jih je bilo, med katerimi sem bil tudi jaz. Napisal sem tedaj nekaj spominov pri odhodu in potovanju v nam novi svet, vendar sem to obdržal doma. Ker se pa leto za letom ponavlja to, da gredo naši fantje tja dol proti večjim mestom Italije, sem se namenil te popotne spomine objaviti v nam dragem «Malem listu».

Bili smo v Gorici. Od tam smo se poslavljali. Teško je bilo slovo. Pred odhodom nam je jako lep govor napravil naš stotnik, med govorom smo se morali odkriti, marsikatero oko je bilo solžno. Stopali smo proti južni postaji v vrstah pojoč slovenske pesmi, vmes pa je udar-

jala vojaška godba. Ob straneh je bilo vse polno ljudi, kateri so nam klicali srečno pot. Ko smo šli v vagon, nam je zopet v slovo sviral vojaška godba, med tem ko smo mi potrti mislili na svoje drage domače, katere smo morali zapustiti. Zbogom starši, brette-sestre! zbogom hišica očetova! kdaj vas bomo zopet videli? Večer je nastopil, ko je vlak zažvižgal in nas odpeljal proti Trbiču. V vozu, kjer sem bil jaz, nas je bilo 25 Slovencev, kateri smo se kmalu medseboj sprijaznili, da smo peli naše popevke v tiho noč. Celo noč smo se vozili. Le na večjih postajah se je vlak ustavljaj. Jutro je že nastopilo in sicer nedeljsko jutro, ko smo prispeli v Padovo. Oh kako smo pogrešali sv. maše, ko je doma ni smo bili vajeni opuščati. Tu smo se malce okrepčali in odpočili, pa zopet dalje. Naprej se je lepše vozilo. Ni bilo več hribov, ne kamenja, marveč sama ravnina. Nudil se je nam hribovcem, ki smo bili vajeni kamenja in puščave, jako lep razgled: po širni ravnini so stala lepa mesta

in vasi, katere so bile obdane z lepimi vinogradi. Tako nam je potekal čas med vožnjo. Kadar se je vlak ustavil, smo dobili pokrepčila in vode, oddali še požirke za naše svojce v domovini, pa zopet dalje proti Veroni, kamor je vlak prižvižgal ravno poldne. Tu smo se ustavili nekaj časa. Vse je drvelo iz vlaka iskat si vode, ali vina, drugi razglednic. Nekateri pa so se zbrali v krog na tiru in daleč v laški deželi je odmevala mogočno slovenska pesem. Komaj smo odpeli, že je zopet drdral vlak naprej. Skozi okno smo pa gledali na mesto Verono, o katerem smo že v mladostnih letih slišali toliko pripovedati, kjer so se borili naši pradedje pod bivšo Avstrijo. Mislili smo si, tudi tukaj je pojila slovenska kri te planjave, in vendar smo Slovenci tako zaničevani od tujcev. Popoldne smo se ustavili na večji postaji Brescia, malo smo se oddahnili, pa le za malo časa... in že smo proti večeru prispeli v Milan. Tudi tukaj so nas obhajali razni občutki. Že oddalec smo zagledali velikanska po-

slopja, ki so bila vsa razsvetljena od električnih žarnic. Velikanska postaja je tukaj, a nas niso tja zapeljali, marveč v stranski tir, ker so se bali prevelikega kravala. Vozili so nas semintja in nas razkropili na vse strani. Na tem vlaku smo ostali samo tisti, ki smo imeli iti v Turin, Ivrejo in Aosto, drugi so pa šli naprej. Ob tiru v Milanu so jako velike palače, iz katerih nas je pozdravljalo vse polno ljudi. Tudi raznovrstne tovarne smo videli, saj to je bilo za nas tudi nekaj novega. Ponoči smo se odpeljali dalje. Isto življenje kot preteklo noč, samo bolj zaspani smo bili, peti se nam ni več ljubilo, bolj smo dremali, ali pa mislili na svojce, katere smo morali zapustiti in od katerih se oddaljujemo vedno bolj. Noč je zopet minila med vožnjo. Ko se je začelo daniti, je bila cela pokrajina zavita v meglo, katera se je pa kmalu zgubila, in nudil se nam je pogled na visoke gore. Vsak si jih je hotel pogledati čes, tam se bo treba plaziti, ko bomo imeli vaje.

Kaj nam z dežele pišejo

PRAPROČE v Istri.

Žalostna novica. Tukajšnji posestnik Lazar Anton štev. 25 se je «razdelil» s svojim mlajšim bratom Ivanom. Da si uredi novo stanovanje, napotil se je z ženo Jožefo v nedeljo zvečer 6. t. m. z vozom in volmi v Koper nakupovat razne hišne potrebščine. Ko je v pondeljek dopoldne nakupil, kar je namenil, se je po stari slabi navadi tudi napil več, kakor je prav, predno je mesto zapustil. Še bližje Kopra nekje ga je čakala nesrečna smrt, kateri pa je s pomočjo drugih ljudi srečno ušel. Pride na Rižano na «Most». Žena je gonila voli, on pa je skočil naprej po steklenico vina. Tako sta prišla pod Črnikal, kjer sta pri Šiškovici še naprej pila v družbi z drugimi pivci. Ko je bila že noč, sta se odpravila naprej proti domu. Orožniški brigadir, ki je spoznal, da «ga imata» oba preveč, jima je branil, naj se ne podajata v temno noč. A mož je vstrajal pri svoji nameri. Ko sta dospela na vozu blizu Kasteleca, je smrt zopet pristopila. Voli so zavozili v stran in prva kola so šla v jarek. On je padel z voza in dvakrat klical na pomoč. Žena je srečno skočila z voza, a pomagati mu ni mogla. Tekla je v Kastelec po ljudi. Med tem pa so voli vlekli voz naprej in ko so ljudje prišli zraven, je bil mož že mrtev. To se je zgodilo okoli 10. ure zvečer dne 7. t. m. Lazar je bil po izvršenem komisijskem ogledu pokopan v Kastelcu. Zapustil je ženo in 4 male otročiče; stari oče leži že dve leti bolan in zapuščen.

To so učinki alkohola.

OVČJA VAS pod sv. Višarjami.

Drugič se oglašamo iz naše oddaljene koroške vasi. Dasi čitamo bolj s težavo slovenske časopise, ker smo imeli v šoli le nemški pouk, čakamo vendar vsak teden težko na naš Mali list. — Naša vasica je majhna, šteje le kakih 270 duš, a je vendarle župnija. Ker od vlade ni mogoče pričakovati vojne odškodnine za župno cerkev smo si letos sami dali napraviti cerkevne klopi. Polovica jih je že v cerkvi, druga polovica bo postavljena te dni. Tako bo za Božič cerkev že precej lepše izgledala. Obenem so naši fantje poskrbeli za lepo električno razsvetljavo. — Naš drugi cerkveni praznik, sv. Lucijo, smo letos bolj slovesno praznovali. Ker je bila ta dan nedelja se je zbralo več ljudi kot druga leta. Res pri srčno je pa bilo v cerkvi popoldan. Prva tri dekleta so bila na slovesen način sprejeta med članice sosednje ukovške Mar. Družbe, ki se je zbrala za to priložnost polnoštevilno pod svojo zastavo v naši cerkvi. Govor, lepo petje, tiha zbranost po cerkvi, pomenljivi obredi, vse je mogočno vplivalo na nas. Radi bi še kdaj dočakali tak dan. Bodo li kmalu tem dekletom sledila še druga?

Lepe ravnine ni bilo več. Tupatam so se dvigali mali griči. Na neki postaji je vlak iz glavnega tira krenil na stranski, ter nas peljal ne več proti Turinu, ampak proti mestu Ivreji, vedno više proti goram.

Vsak si je želel, da bi prispeli na končno mesto, kjer ostanemo, zakaj siti smo bili že te voznje, ki je trajala dve noči in en dan neprenehoma.

Bližali smo se zadnji postaji, kjer smo po dolgi vožnji izstopili. Tu smo se poslovlili od tistih, kateri so šli naprej v Aosto. Nas pa so na postaji uvrstili po štiri in štiri, čakalo nas je že več častnikov in moštva z godbo na čelu, katera je svirala pred nami koračnice, mi pa smo žalostni stopali za njo, misleč, zdaj so nam zaklenjene duri svobode za 18 mesecev. Nič več se nam ni ljubilo peti, vsak se je hotel po možnosti vživeti v novi položaj vojaškega stanu. Nismo dolgo korakali, ko smo zagledali naš novi dom — vojašnico. Ni bil vesel pogled na to poslopje, pred katerim je stražil vojak

STANJEL.

Vabilo k veselici, ki jo priredi Prosvetno društvo Stanjel v Stanjelu dne 26. decembra ob 2.30 uri popoldan v okinčani in zakurjeni grajski dvorani na prenovljenem odru. — Vspored: 1. Italijanska deklamacija: «Triste attesa». 2. Slovenska deklam.: «Življenje na praznik». 3. Slovenska deklam.: «Anka». 4. Pesem «Gor čez jezero». 5. Pesem: «Na ples». 6. «Tri sestre» igra v treh dejanjih. 7. «Kmet in fotograf» komičen prizor. — Pri veselici svira godba. — Priredi se tudi Silvestrov večer s par burkami in prosto zabavo. — K obili udeležbi vljudno vabi

ODBOR.

DOL-OTLICA.

Že več časa ni bilo nobenega dopisa v Vašem listu iz naše občine, zato bi marsikdo mislil, da spimo spanje pravičnega. Sicer pa bi se prav dosti ne motil. Naše «Prosvetno društvo» sicer deluje a brez posebnega uspeha, ker večina naših fantov in mož gre čez poletje v nemško Avstrijo in na Francosko za službo.

Ampak tudi temu se odpomore, treba je, da se drugi, ki so doma, otresejo malomarnosti in mehkužnosti. Ravnati se moramo po vzgledu drugih društev, izginejo naj nasprotstva med člani. Naš pevski zbor radi malih prask ne deluje, ako bi se v vseh zborih po drugih društvah za vsako malenkost tako grdo gledali, bi nikdar ne zapeli nobene, zato le korajžno na delo, nobeden ni znal brez uče.

Letina je pri nas slaba, edini pridelek krompir je dosti segnil že na polju, drugi pa, ki je ostal, gnije sedaj v hramu. — Da bi tako na splošno gnij ne pomnijo niti najstarejši ljudje. Zima pri nas nadaljuje svoj zimski pohod; dala nam je že okoli 60 cm snega kateri leži po naših poljih.

Nečlan.

Sv. LUCIJA pri Tolminu.

Cerkvena popravila. V naši župni cerkvi, ki je posvečena Sv. Luciji se je tudi začela napeljavati električna luč. Upamo, da bode na božični večer, ko pojdemo k polnočnici, že razsvetljena cerkev z elektriko. Poleg električne razsvetljave bomo imeli o Božiču tudi nov glavni oltar, ki stane 20.000 lir. Razen kipa sv. Lucije v čeznaravni velikosti, bode vse novo, kamenito. Kip naše patrone sv. Lucije pa ostane isti, kakor je bil in sicer kot nekaj spomin na svetovno vojno. Leta 1917. je priletela granata naravnost v glavni oltar; vse je razbilo, samo oltarna miza s tabernakelnjem je ostala nepoškodovana. Kip sv. Lucije pa je padel na tla in pri tem ostal skoraj popolnoma nepoškodovan. Ko so ga potem avstrijski vojaki dobili v cerkvi na tleh, so ga odnesli v okope v hrib nad vasjo, da bi jih sv. Lucija varovala nesreče. Šele po kon-

z nasajenim bajonetom. Ko smo prispeli na dvorišče nas je sprejel en višji častnik. Potem so nam dali črne kave, katera je prav dobro pristojala želodcu, saj med celo vožnjo nismo zavžili nič gorkega.

Zdaj se je začel pravi dirindaj. Sem pa tja so nas preganjali. Razdelili so nas k 132 stotnji in še 10 drugih Slovencev. Najprvo so nas peljali v kopel. Razdelili so nam opravo in sam ne vem, kdaj sem bil že opravljen v pristnega laškega vojaka v vojaški obleki. Nato smo zopet korakali v vojašnico, vojaško opravljeno, kjer se je začelo pravo vojaško življenje.

Že prvi večer so nam dali prost. Kmalu smo izsledili dobro gostilno, kamor smo se zbirali vsi vojaki Slovenci in tu se je med kozarcem dobrega vinca glasila naša materina pesem, tu smo se pobližje spoznali fantje zbrani iz raznih krajev naše lepe Goriške, tu smo se vsaj za trenutek osvobodili težav vojaškega stanu.

Stanko H. iz P.

čani svetovni vojni so kip prinesli zopet v cerkev. Zato stane v oltarju še nadalje za spomin na svetovno vojno.

Električna razsvetljava. — Pretekli teden je začela delovati električna centrala v Bači pri Sv. Luciji. S tem nam je tvrdka Štrukelj jako ustregla, da nam je mesto zakajenih in nezdravih petrolejk dala zdravo in ceno razsvetljavo. In kdaj se porabi več razsvetljave, ako ne sedaj v teh dolgih zimskih večerih. Zato bi nam električna razsvetljava ne mogla priti nikdar bolj prav, kakor nam je prišla sedaj.

Zima, mraz. — Zima je letos jako huda. Snega je precej. Mraza je bilo že 15 stopinj pod ničlo.

ČELJE.

Iskreno zahvalo pošiljamo «Malemu listu», ker je malo okrtal naša dekleta. Od takrat so se mnogo zboljšale in smo lahko ponosni nanje. Le nekatere, ki jih takrat ni bilo doma, se sedaj mažejo, misleč da pridobe kakšnega fanta. Pa mi bolj cenimo pridne in pametne, kakor pa namazane. Pa tudi za te slednje imamo kakšnega primerne od tistih, ki se visoko nosijo, kadar imajo kaj cvenka v žepu, in so vse gostilne njihove; ko je pa suša, pa doma za ognjem sede. Bog daj še tem pamet!

Misli Kraševca o Kraševcih

«Vsak berač svojo malho hvali», tako bom danes tudi jaz svojo, ponižno podpisani stari fant, daleč naokoli znani Tantava. Kakšni so torej Kraševci? Predno pa odgovorim, vam zagotavljam, da danes nisem še izpraznil «glažka Florijana, da bi pogrel Boštjana», pravilno: vedno željnega Tantavo, da so torej moje misli čiste in jasne in jim gre zato največja mera verodostojnosti. Brez predsodkov: Kraševci so marljivi ko čebelica, gostoljubni napram vsakomur, ponosni na svoje kraško pokolenje, vrh tega pa brihtni in zviti ko kozji rog. Kako tudi ne, Saj za njih zemlja ni mati, ampak skopa in trdosrčna mačeha, ki jim skromno odmerja in reže vsakdanji kruh. Le poglej naokoli! Vseposod le gola rebra, vmes posejane bele ograde z malimi rodovitnimi dolinami. «V potu svojega obraza si boš svoj kruh služil» velja v dvakratni meri za Kraševca.

Kaj pa duša, mišljenje, govorica, ki oživlja in prepleta kraške gmajne, ograde in doline? Nisem pobožnjak, a nekaj mi pri njih ne ugaja: nadarjeni brihtni in z drugimi talenti obdarjeni Kraševci pa se še vedno ne morejo ločiti od nekaterih zlih navad, šeg in običajev, ampak se jih trdovratno drže ko klop krave! Prvo, dasi se je v tem oziru obrnilo že na bolje, Kraševci se še vedno rad brati s hudičevimi rihti — kletvino. Zdi se, kakor da hoče s pomočjo kletve pregnati burjo s Krasa in napolniti svoje gole planjave s sočno zemljo. Opazil sem tudi, da naši Kraševci otepajo še vse preveč z ne baš prijetno dehtečimi cvetkami, kakor far, farška bisaga in kar se je temu podobnega plevela zaplodilo na gredah srčne neomike, kakor da so res duhovni krivi kraške suše in nerodovitnosti, mnogih davkov in drugih nadlog, ki tarejo našega kmeta. Res je le, da so tudi oni po svojem stanu trpini med trpini, ki krepko drže našo narodno stvar pokoncu.

Za nameček pa še svetujem mladim Kraševcem: ne hodite po stopinjah starega Tantave, ne tlačajte kralju alkohol! Varujte raje pridno dom in babo, da ne bomo veljali Slovenci za narod pijancev, kakor nas je svoj čas označil neki nemški pisec.

Jaz pa ostanem tak kakor sem, nepoboljšljiv; še naprej bom ukal in pel in stikal po jamah. Za slovo pa zapojem dragim bralcem «Malega lista» in marsikomu še neznano:

Kačja jama, ti si ta,

Kdo je videl tvoja dna?

Tantava.

Zobozdravniški ambulatorij

TRST, v. Settefontane št. 6

od 9. do 12. ure in od 15. do 19 ure

Ljudske cene.

Dr. A. Grusovin

v Gorici: Piazza Vittoria

(Travnik) v hiši Paternolli 21

Specijalist za kožne in spolne bolezni ter negovanje kože, perfekcioniran na dunajskih klinikah.

Sprejema od 9-12 in od 3-7 pop.

Jakob Bevc

urarna in zlatarna

TRST - Campo S. Giacomo št. 5

ZLATO kupuje v vsaki množini po najvišjih cenah.

KRONE plačuje više kot vsi drugi. ZALOGA raznovrstnih ur in zlatenine.

Kdor rabi

Pohištvo, šivalne stroje Singer in druge potrebščine za stanovanje

naj si ogleda zalogo pohištva

G. BREINER

TRNOVO

pri Bistrici in OPATIJA, predno kupi kje drugje.

Dr. SANDRO RIZZATTI

SPECIALIST

za bolezni ušes, nosa, grla. Asistent dunajske klinike.

Sprejema od 11-12 in od 3-4.

GORICA, v. Mameli (v. Scuole) 5.

ALOJZI POVH

URAR IN ZLATAR

piazza Garibaldi 2, I. n. Tel. 3-29

Lastna tovarna in delavnica. Prodaja, kupuje, popravlja vsakovrstne predmete. — Korist vsakega je, da se prepriča o cenah.

Cerkvena umetnost - Dober tisk

NOVA TRGOVINA

ENRICO TOFFOLETTO

TRST, Via del Pesce 4

Velika izbira slovenskih molitvenikov, nabožnih knjig, podob, svetinj in in drugih nabožnih predmetov. Cerkvena obleka in potrebščine.

KONKURENČNE CENE.

Izšel je žepni koledar

VEDEŽ

za l. 1926

dobiva se pri

ŠTOKA - TRST

d. z o. j.

Via Milano 37

in vseh trgovinah po deželi. Cena L. 4.— Priporočeno po pošti L. 4.80

GOSPODARSTVO

Reforma denarja

Zgodovina povojne dobe nam dokazuje, da naš dosednji denarni sistem ne zadošča več pomnoženim potrebam rastočega svetovnega prometa. Kakor otrok svojo obleko, tako je tudi svetovno gospodarstvo slednjič preraslo svoj stari denarni sistem, t. j. denar, ki ga mi poznamo in ki sloni na zlati podlagi.

Da množina v prometu krožečega denarja daleč zaostaja za svetovnim prometom, smo prvič jasno opazili tekom svetovne vojne. Prizadele vlade so se skušale izklopati iz denarnih zadreg na prav bedast način: začele so brez konca in kraja tiskati papirnati denar. Nekateri države so šle po ti poti tako daleč, da je njihov denar prišel slednjič ob svojo vrednost. Kaj nam torej koristijo še tako ogromne množine bankovcev, ako jih ne moremo zamenjati v državnih bankah za zlat denar, ki je v sedanjem denarnem sistemu edina resnična in praktična garancija za papirne bankovce?

Dokler je denar odvisen od množine zlata, ki je spravljeno v državnih bankah kot garancija za bankovce, je vendar jasno, da ne moremo imeti v svetovnem prometu dovolj denarja, ako imamo premalo zlata. Državna banka, ki ima v svoji zalogi n. pr. za eno milijardo frankov zlata, ne more nikakor izdati za deset milijard frankov bankovcev, ako hoče, da bo njen denar polnovreden. Ako pa kaka državna banka to vendarle stori, potem pa valuta tako dolgo pada, da se mora slednjič za en zlati frank plačati deset papirnatih frankov. In to se danes tudi resnično dogaja. Dogaja se namreč, da marsikaka državna banka, ki ima v svoji zalogi n. pr. za eno samo milijardo zlatih frankov, tiska in izdaja na stotine in tisoče milijard papirnatih bankovcev. Mali so na ta način povečali množina pravega denarja? Prav gotovo ne, ker bodo na vse zadnje one milijarde bankovcev vredne v resnici le eno milijardo zlatih frankov. Banka je torej v takem slučaju izdala ogromne množine vedno novih in novih bankovcev, ali resnična množina pravega denarja se radi tega ni prav nič povečala. Dobili smo le več papirja in večje številke, množina denarja pa ostane ista tudi če bi kaka država tiskala cela stoletja neprenehoma milijarde vrhu milijard.

Danes že vrabci na strehah čivkajo, da je premalo denarja v prometu, čeravno so dohodki ljudi v nekaterih državah skoraj desetkrat večji (to pa seveda le v številkah!), nego so bili pred svetovno vojno. To pa pomeni, da je premalo zlata v državnih bankah. Ne le v državnih bankah, temveč na svetu sploh je premalo zlata, da bi mogel na njem sloneči denar zadostovati potrebam svetovnega prometa. Od berača do finančnega ministra godejo vsi isto pesem: ni denarja, ni denarja!

In prav je, da jo godejo! Saj je vendar denar tista os, okoli katere se suče vse narodno gospodarstvo in ker je ta os v nevarnosti, da se zlomi, se suče danes okoli nje tudi vsa svetovna politika. Kako naj se pa pomnoži denar, ako ni mogoče povečati množine zlata, na katerem denar sloni?

Odgovor leži na dlani: ako ne zadostuje zlato za garancijo vsem tistim množinam denarja, ki so potrebne današnjemu ogromnemu svetovnemu prometu, je pač treba poiskati za denar še kako drugo podlago, drugo resnično in praktično garancijo, ki bo popolnoma zadostovala. Ni vrag, da ne bi si znalo človeštvo pomagati iz te navidezno tako velike, v resnici pa zelo neznatne zadrege!

O tem pa prihodnjič.

Drago Godina.

Delavske zadrage. Od vsega tržaškega socializma, so danes ostale samo še «Delavske zadrage» (Cooperative Operaie), veliko konsumno podjetje z mnogimi prodajalnami, katere so že mnogokrat ugodno vplivale na cene v smislu ljudskih koristi. Sedaj se nekaj govori, da bo vlada zadrugam postavila komisarja, češ da odbor slabo gospodari. Tako bi slednjič tudi to podjetje prišlo v roke fašizmu. Vendar ni sedaj še gotovo, ali do tega pride, predvsem, ker ni lahko poiskati pravne podlage za tako prevzetje.

Strupeni plin v sadjarstvu. V Ameriki rabijo strupene pline za uničevanje sadnih škodljivcev na ta način, da drevo pokrijejo z gostim šotornim platnom in spodaj zakurijo plin. V Italiji so začeli rabiti velike plahte, s katerimi pokrijejo več dreves naenkrat. Pravijo, da se novi način obnese zlasti pri breskvah, katerim plin ne napravi nobene škode, dočim so limone in pomaranče bolj občutljive.

Če kličijo kokoši se jim uspešno zabrani na ta način: Zapri tako kokoš v hladni prostor, zjutraj ji vlij žličico ricinovega olja. Jesti ji daj osvežujočo hrano (debele otrobe mešane z rezano salato in drugo zelenjavo ter s kislim mlekom.) Daj ji vedno sveže vode. Drugi dan ponovi isto, pa brez ricinovega olja. Tretji dan bo kokoš dobra. Čez 10 dni bo zopet nesla jajca.

Semenj v Herpeljah 2. XII. Priganih je bilo 80 volov, 115 krav, 16 telet, 6 konj, 140 prašičev. Cene: voli 450-500, krave 415-450, teleta 700 za stot žive teže. Konji 1200-3000 lir, prašiči 80-120 lir glava.

Semenj v Gabrovici 7. XII. Priganih je bilo 2 kravi, 5 oslov, 15 prašičev.

Cene po Istri. — Črno vino: Opatelj 150-160, Piran 230, Črni vrh 240, Kaštelir 250. — Belo vino: Opatelj 140, Piran 220, Črni vrh 220, Kaštelir 250. — Olje poprečna cena 9-10 lir liter.

Po čem je lira?

Dne 22. decembra si dal ali dobil:

- za 100 dinarjev — 43.25 L.
- za 100 k. kron — 73.25 L.
- za 100 fr. frankov 91.50 L.
- za 100 šilingov — 345. — L.
- za 1 dolar — 24.65 L.
- za 1 funt — 120. — L.

Stab. Tip. S. Spazzal - Trieste, C. C. I. 7469

MALI OGLASI

CENA Malih oglasov: navadni tisk 20 stotink beseda; mastno 30 st. beseda; vse **Z VELIKIMI ČRKAMI** 40 st. beseda.

VELIKA ZALOGA papirja, papirnatih vreč. Uvoz in izvoz na vse kraje. Po ugodnih cenah. Tvrdka Gastone Dolinar, Trst — Via Ugo Polonio 5.

KUPUJEMO in plačamo po najvišjih cenah drva za kurjavo, oglje, hrastove in bukovne hlode, suhe gobe, med, mleko, jajca, maslo itd. — Kmetijsko-trgovsko društvo — Trst, via Raffineria 4.

PRSI ŠIRUP izkušeno sredstvo proti kašlju, prehladu, navadnim pljučnim boleznim in influenci, za odrasle in otroke. — Lekarna «Pri Odrešeniku» v Il. Bistrici.

REVMASAN, (tekočina ali mazilo) uspešno sredstvo proti trganju v udih in kosteh, proti bolečinam in trganju v plečih in križu in proti revmu. — Izdeluje Lekarna «Pri Odrešeniku» — Il. Bistrica.

DOBER SVET JE ZLATA VREDEN. Proti slabosti in bolečinam v želodcu, slabemu teku in prebavi, grenkošti v grlu, in zaprtju uživajte «**GASTRIN**» — Lekarna «Pri Odrešeniku» v Il. Bistrici

Zobozdravniški ambulatorij
Dr. CICERO - Postojna
sprejema vsak dan od 9-12; 14-18

Vsa dela zajamčena in po ljudskih cenah.

Privatna klinika
D. Cicero
v Postojni
izvršujejo se vse kirur-
gične in notranje
operacije
vsa električna zdravljenja
Žarki X.

Zadružna knjigovoznica

GORICA, VRH PLACUTE, 18.

Veže preprosto in najbolj elegantno za zasebnike, občinske, župne in šolske urade, za društva.
Medmestni telefon št. 253.

Predno prodaste

KOŽE

Kun, lisic, vider, divjih koz in druge divjačine, kakor tudi domačih živali, vprašajte za ceno.

Franc Stres, Kobarič

Zaloga usnja in raznovrstnega obruvala, na drobno in na debelo. Blago prvovrstno; cene take, da se ni bati konkurence.

Poprave
Spopointive

Andrej Purič

Izvršuje

Vsakovrstna stavbena dela. — Želozne ograje in omrežja — Takošenja izvršitev. Štedilniki vseh vrst. Izdeluje tudi železne roletes.

Kovaški mojster
TRST
Via Media št. 6

Največja zaloga pohištva

na Goriškem - GORICA, Via Carducci (Gospiska ul.) 14
Ustanovljena leta 1897.

Na izbiro 50 celotnih oprem
bodisi za spalnice **bodisi za obednice**
od prav preprostih do najbolj razkošnih
Cene zmerne! **Delo trdno!**
Pohištvo lastnega izdelka, izvršeno od prvovrstnih delavcev vsake stroke

ANTON BREŠČAK
VIA CARDUCCI (GOSPOSKA UL.) 14

Čevljarnica FORCESSIN

odlikovana v Parizu in Genovi 1924.

z veliko premijo, diplomom in zlato svetinjo

Trst **via Caprin 5 pri Sv. Jakobu** Trst

Za božič
in novo leto
je najprimernejše
darilo
par dobrih čevljev.
Bogata izbira
pri FORCESSINU.

Najvišje cene
plačujem za

KOŽE

kun, zlatic, isic

dihurjav, vider, jazbecov, mačk, veveric,
krtov, divjih in domačih zajcev.

D. WINDSPACH

Trst, Via Cosare Battisti št. 10 II. nadst., vrata 16
Sprejemajo se pošiljatve po pošti

JAKOB ŠULIGOJ

Prvi in edini slovenski
urar in zlatar v
GORICI
Gospiska ulica 19

Priporočam svojo veliko zalogo vseh vrst ur, zlatnine in srebrnine, vse po nizkih cenah.

Röntgenološki zavod

PRIMARIJA

dr. A. de Fiori
— v Gorici —

Corso Vittorio Em. III. 14

Sprejema od 9-12 in od 2-4